

آیین نوروز در کرمانشاه

در دیار تاریخی کرمانشاهان که گهواره تمدن ایران زمین به شمار می رود، هر سال جشن نوروز با آداب و رسوم خاص خود برپا می شود. عید نوروز در باور کرمانشاهیان مقدس است زیرا اعتقاد دارند که حضرت علی (ع) در چنین روزی به امامت رسید. عالی گرد قصد دارد در این مقاله شما را با مراسم بومی عید نوروز در کرمانشاه بیشتر آشنا کند.

مراسم پیش از عید نوروز در کرمانشاه

خانه تکانی

مردم گرد با این کار مقدمه جشن نوروز باستانی را آغاز می کنند که به نوعی یادآور جشن های ۱۰ روزه فروردگان است. در ایران باستان معتقد بودند در چنین روزهایی ارواح مردگانی که روزگاری اهالی خانه ها بودند باز می گردند. از همین رو در برهه ای از زمان رختخواب ها را در روزهای آغازین اسفندماه بر بالای پشت بام ها می بردند. ملحفه تمیز می دوختند و به نوعی خانه را تمیز می کردند که اگر ارواح بازگشتند با تمیزی خانه مواجه شوند.

چهار شنبه سوری و رسوم زیبای آن

در استان کرمانشاه غروب آخرین سه شنبه سال بوته های خار را که از پیش فراهم کرده اند روی بام یا حیاط خانه خود یا در اطراف تپه و کوه ها آتش می زنند. بزرگ و کوچک هر کدام سه یا هفت بار از روی بوته های آتش می پرند. مردم معتقدند با این کار بیماری و بلا از آن ها دور می شود. اگر کسی در روستایی عزادار باشد بیست خانه از هر طرف خانه وی به احترام خانواده عزادار آتش روشن نمی کنند.

در برخی از نقاط روستایی پسر بچه ها توپ های پارچه ای به سر هر چوب می بندند. آن ها را با نفت آغشته کرده و بعد از آتش زدن به آسانی پرتاب می کنند. بزرگ ترها معتقدند با این کار سال کهنه می سوزد و سال نو به شادی و خوبی از راه می رسد. پس از پایان آتش بازی و مراسم دیگر زنان و دختران دور هم جمع می شوند و فال می گیرند.

آب پاشی

از مراسم کهن مردم کرمانشاه در نوروز، رسم آب پاشی به یکدیگر، آب تنی و شست و شوی خود با آب بوده است. امروزه رسم آب تنی و آب پاشی در نوروز، کم تر معمول است. تنها بقایای آن را در آئین های مربوط به جشن چهارشنبه سوری می توان دید.

شال درکی یا شال اندازی

جوانان در شب عید پس از روشن کردن آتش بر بام خانه ها، دستمال یا شال خود را از منافذ تعبیه شده از سقف اطاق به داخل اطاق وارد کرده و عیدی خود را از صاحب خانه می طلبند. هنگام شال اندازی به صاحب خانه می گویند پر شالمان را نسوزان خالی بر نگردانی یا اینکه می گویند هل کیش یعنی بالا بکش. صاحب شال با خوشحالی آنجا را ترک می کند و صورت خود را می پوشاند تا صاحب خانه او را نشناسد. برای شادی بیش تر صاحب خانه داخل شال زغال گذاشته می گذارد.

مو بر باد دادن

برخی زنان گرد در مناطق روستایی برای برپایی جشن چهارشنبه سوری در روز به صحرا می روند و چند تار از موی فرزندان را قیچی کرده به باد می سپارند. چراکه براین باورند به این ترتیب دردها و ناراحتی فرزندان را به دست باد سپرده اند.

میر نوروزی

میرنوروزی همان عمونوروز است. شخصی با لباس قرمز و صورتی سیاه شده که رفتار و دستورهایش خنده آور است. در پایان جشن، از ترس آزار مردمان فرار می‌کند. کسانی را که در روزهای نخست فروردین، با لباس‌های قرمز رنگ و صورت سیاه شده می‌بینیم که با دایره زدن و خواندن مردم را سرگرم و پولی می‌گیرند، عمو نوروز است. امروزه بازمانده‌ی این سرگرمی‌ها، «میرنوروزی» و «حاکم پنج روزه» است که تنها در روزهای جشن نوروزی دیده می‌شوند. آنان در شعرهای خود می‌گویند: حاجی فیروزه، عید نوروزه، سالی چند روزه.

مراسم عید نوروز در کرمانشاه

همخوانی کودکان

کودکان خردسال دست در دست هم در کوچه‌های شهر و روستا شعری با مضمون 'امشو اول وهاره، خیر وی ماله بواره، عصا خوی چکشی، خدا گردان نکشی' (امشب اول بهار است، خیر و برکت به این خانه رو کند، عصا مانند چکش است، خدایا گردها را نکش) را سر می‌دادند. همزمان درب منازل را به صدا در می‌آوردند. صاحبخانه با شیرینی‌های محلی همچون بژی، تخم مرغ پخته و دیگر تنقلات از کودکان پذیرایی می‌کرد و در شادی آنان شریک می‌شد.

خوردن غذای مخصوص

شب سال نو معمولا در کرمانشاه سبزی پلو و یا رشته پلو پخته می‌شود که برکت و سر سبزی را در سال نو برای خانواده ها به ارمغان بیاورد.

عیدی نو عروس

در روز عید نوروز خانواده هایی که به تازگی با هم وصلت کرده‌اند برای نوعروس‌هایی که در دوران نامزدی هستند عیدی باشکوهی تدارک می‌بینند. در این روز داماد به همراه پدر و مادرش به خانه عروس رفته و با برگزاری مراسمی به نوعروس عیدی می‌دهد.

نو عید

در روز نوروز مراسمی با عنوان "نوعید" در کرمانشاه وجود دارد. در این روز اقوام و دوستان برای ادای احترام به خانه صاحبان عزا می‌روند و برای تازه در گذشته فاتحه می‌خوانند.

دید و بازدید و عیدی

پس از تحویل سال مردم برای دید و بازدید به خانه همدیگر می‌روند. خانه سادات در اولویت است. همان شب پولی به نام "ته کیسه" به عنوان نماد برکت از بزرگان عیدی می‌گیرند. در روستاها معمولاً افراد خانواده تخم مرغ‌های رنگ شده به عنوان عیدی به یکدیگر می‌دهند.

حضور در بابایادگار

گروهی از مردم کرمانشاه دو روز پس از تحویل سال به منطقه بابایادگار در ۴۸ کیلومتری شمال شرقی کرد غرب می‌روند. مراسمی سنتی و باستانی را در بابایادگار اجرا می‌کنند که با نواختن تنبور، ساز باستانی ایران همراه است.

جشن سیزده بدر

اغلب کرمانشاهیان در روز سیزده به در کوفته می‌پزند و در طبیعت و کنار خانواده‌ی خود میل می‌کنند. مردم سیزده‌های نوروزی را در روز سیزده بدر همراه خود می‌برند. جوانان دم‌بخت، به امید بازشدن بخت خود در سال نو، سیزده‌گره می‌زنند. سپس سیزده‌ها را در آب روان می‌اندازند تا بلا و ناپاکی را با خود ببرد.

جشن‌های نوروزی در روستاهای کرمانشاه

اکثر روستاهای مناطق گردنشین ایران در سال‌های اخیر به مکانی برای پاسداشت فرهنگ و هویت اصیل مردمان گرد تبدیل شده‌اند. در این مناطق مردم با جشن و سرور از نیمه دوم اسفند به استقبال نوروز و بهار می‌روند. آیین‌های نوروزی تا ۱۳ فروردین در این مناطق ادامه دارد. هر روستایی یک روز را برای برگزاری این آیین باشکوه اعلام می‌کند. از قبل اطلاع‌رسانی‌های آن انجام شده تا غیر از مردم روستا، علاقمندان به فرهنگ و اصالت این سرزمین نیز در این جشن‌ها سهیم شوند.

برپایی آتش

برپایی آتش به عنوان سمبل روشنایی، در میان گردها قداست دارد. در وسط میدان برگزاری جشن نوروز، آتشی بزرگ برافروخته می‌شود و جمعیت گرداگرد آن به هله‌په رکی (پایکوبی) می‌پردازد.

اجرای موسیقی کردی

اجرای موسیقی کردی از دیگر برنامه‌های نوروزی است که اغلب هنرمندان کرد در این آیین‌ها به اجرای برنامه می‌پردازند. با خواندن قطعاتی در وصف نوروز، طبیعت منطقه و زیبایی‌های آن، لحظات شادی را برای جمعیت رقم می‌زنند.

آیین نمایشی نوروز در کرمانشاه

از دیگر آداب و رسوم نوروز در کرمانشاه بازی‌ها و نمایش‌هایی است که اجرا می‌شود. کلاورفینکی یکی از جذاب‌ترین آنهاست که امروزه نیز همچنان بازی می‌شود.

کلاورفینکی (کلاه قاپیدن)

در این بازی، دسته‌ای دستمال یا کلاهی بر سر می‌گذارند و کنار هم می‌نشینند. دسته دیگر، به طور ایستاده دور آنها حلقه می‌زنند. با شروع بازی، دسته ایستاده به سوی کسانی که نشسته‌اند، حمله می‌کنند. می‌کوشند دستمال یا کلاه آنها را بردارند. گروه نشسته باید از خود دفاع کنند و نگذارند کسی دستمال سر آنها را بردارد. بازیکنان ایستاده، داخل دستمال یا کلاهی که از سر بازیکنان برداشته‌اند، سنگ می‌گذارند و آن را پرتاب می‌کنند. اگر صاحب کلاه بتواند کلاه خود را در هوا بگیرد، برنده است. وگرنه باید دوباره کلاه را به سر کند و برای دور دوم بازی بنشیند.

سخن پایانی

مردم کرمانشاه هر سال جشن نوروز را با آداب و رسوم خاص خود برگزار می کنند. این رسوم نوروزی نمادی از جشن هزاران ساله نوروز در تاریخ این سرزمین است.

در تنظیم این مقاله از منابع زیر استفاده شده است:

<https://www.irna.ir/>

<https://www.beytoote.com/>

<https://hawzah.net/>

<https://mosafersalam.com/>

تهیه و تنظیم: آيسان پژوهان فر

ویرایش: تیم تولید محتوای عالی گرد